

*Dr. Vladimir Simič**

Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani v desetletju 2000–2011

Kljub velikim pričakovanjem različnih hiliastičnih gibanj se v letu 2000 ni zgodilo nič strašnega. Bo pa to leto zapisano kot pomembna letnica v zgodovini ljubljanske pravne fakultete. Nedvomno bolj kot leto 2010, ki ga je pravna fakulteta proslavila bolj slovesno kot večino desetletnic, saj je to storila tudi univerza. Hudo breme za tiste, ki bodo pripravili proslavo stote obletnice univerze!

Leta 2000 se je pravna fakulteta preselila v nove prostore nekdanje tiskarne Ljudska pravica. Ta stavba morda ni tako imenitna kot nekdanji deželni dvorec, ki ga je fakulteta delila z rektoratom univerze. Toda v stari, spomeniško zaščiteni stavbi fakulteta ni imela pravih možnosti nadaljnega razvoja. Predvsem je bila premajhna za normalno delo s študenti, ki jih je bilo vsako leto več. Predavalnice so bile mnogo premajhne in gotovo je tudi to odvrnilo del študentov od predavanj. Stiska je bila tudi v knjižnici in učitelji so si praviloma delili prostore z več kolegi. Fakulteta je pokala po šivih.

Leta 2000 je bila prenovljena stavba ob Ljubljani pripravljena za selitev in rdeča predavalnica je opravila preizkus prostora za prirejanje slovesnosti. Na prvi, posvečeni preselitvi, je množica povabljenih stoje pozdravila dekana Janeza Kranjca in pokazala, kako ga ceni. Dekan Kranjc je kar šest let vodil fakulteto. Spretno jo je krmaril v prizadevanjih za pridobitev stavbe. Gotovo je bilo izredno težavno zbiranje denarja za prenovu in enako prenova sama. Prava sreča za fakulteto je bila dekanova nadarjenost za tehnična opravila, saj je zato lahko bolj uspešno nadziral izvajalce. Prav on je najbolj zaslužen za pridobitve. Mu je pa zdaj tudi bolj hudo ob vsaki nemarnosti pri uporabi prostorov.

* Redni profesor na Pravni fakulteti v Ljubljani.

Zdaj ima fakulteta pet velikih predavalnic, prav toliko večjih seminarskih sob in še po eno manjšo v treh nadstropjih. Študentom je na voljo večja svetla čitalnica in prost dostop do knjig v knjižnici. Knjižnica je pridobila še skladišče. Za vse je pridobitev restavracija, ki ponuja kar štiri različne menije vsak dan. Nova stavba ni več v najstrožjem centru mesta, toda parkirišča za delavce fakultete to več kot odtehtajo. Izboljšanje je tolikšno, da se s pravno fakulteto komaj meri kaka druga članica univerze. Seveda si tega primata ne želimo obdržati, če bo bolje tudi drugim članicam. Nekatere še vedno delajo v razmerah, iz kakršnih smo se mi izkopal.

Leto 1999 pa bo zapisano v zgodovini univerzitetnega študija. Če morda ne bo ostalo v spominu zaradi dobrih posledic, pa bo gotovo zaradi nemira, ki ga je povzročilo. Je namreč leto, ko je bila sprejeta Bolonjska deklaracija, ki je v univerzitetno življenje vnesla novo besedo. Tudi če nisi dobro vedel, za kaj gre, se je spodobilo biti proti. Zadnje velja sicer samo za ljudi z univerz, medtem ko je težje ugotoviti, kdo je bil za. Tudi na univerzi se je uveljavilo že prej visoko razvito vedenje, da so bila javno izražena mnenja drugačna od onih v zasebnih pogovorih, in odkritih nasprotnikov je bilo malo ali pa njihova mnenja niso bila javno predstavljena v enaki meri.

Uveljavil se je tudi izraz bolonjska mantra, ki je včasih pomenil popoln nesmisel, drugič pa spet, da Bolonjska deklaracija nekaj zahteva, pa tega v uradnih besedilih velikokrat ni bilo najti. Kot vedno so nekateri v bolonjski reformi videli priložnost zase in del ljudi je reforme podpiral, del pa je bil zelo nezapljiv. Načeloma pa se reformi ni bilo mogoče upreti, ker je bila potrebna zaradi velikih sprememb v visokošolskem izobraževanju v zadnjih desetletjih.

Prvi znak, da bo treba na tem področju nekaj spremeniti, je prišel že davnega leta 1968. Takrat so nekateri opazili, da se je univerza zelo spremenila, ker se nanjo vpisuje vedno več študentov. Med njimi mnogi niso bili sposobni v predpisanem času dokončati študija, ki je bil prirejen za nekaj odstotkov ljudi, ki so končali srednjo šolo, in to praviloma tako, ki je bila namenjena pripravi za univerzitetni študij, torej gimnazijo. Z umiritvijo študentskih gibanj je postal problem odločljiv za nekaj desetletij. Množičnost študija na fakultetah, ki niso mogle slediti širjenju tudi s povečevanjem predavalnic in števila učiteljev, je pomenila omejitve v kakovosti. Primerjave z ameriškim sistemom niso upoštevale dejstva, da tam obstaja vrsta zasebnih univerz in da velik del stroškov študija pokrivajo šolnine. Tudi študij na različnih fakultetah traja različno dolgo. Verjetno je to razlog za formulo $3 + 2$, ki so jo nekaj časa ponujali kot edino zveličavno. V tem se je najbrž skrivalo tudi upanje, da bo večina končala študij po treh letih in se potem zaposlila. To bi seveda bila pocenitev.

Načela o prostem gibanju znotraj Evropske unije pa so zahtevala tudi priznavanje diplom, pridobljenih na različnih univerzah v različnih državah. Pri tem se niso dosti ozirali na dejstvo, da obstajajo razlike tudi znotraj posameznih držav. Samodejno priznavanje diplom je zahtevalo tudi neko merilo, ki bi to olajšalo. Ker je menda znanstveno samo to, kar je mogoče šteti, so se uveljavile, spet po čezmorskih vzorih, kreditne točke. Pri tem število točk večinoma temelji na številu ur posameznega predmeta v semestru. Demokratična poteza novega sistema naj bi bila večje število izbirnih predmetov. V uvajanju večjega števila enosemestrskih predmetov so videli prispevek k večji učinkovitosti študija.

Pravna fakulteta se je sprememb lotila zelo previdno in je zanje porabila ves predvideni čas. Ozirala se je v bližnjo okolico in pozorno spremljala spremembe v sosednjih državah. Tako je sklicala več sestankov s kolegi iz bližnjih držav, na katerih so ti predstavljali spremembe v lastnih okoljih pa tudi razmišljanja o možnih izboljšavah. Kljub modrosti »hiti počasi« je bilo treba zadnja leta že hiteti. Največ težav je imel prodekan za študijske zadeve Miha Juhart, ki je moral na univerzi nadzornikom sprememb dopovedovati, zakaj nekatere spremembe za pravno fakulteto niso primerne.

Pravo se sicer hitro spreminja, vendar ne tako, da bi bilo zato treba postaviti na glavo ves študij. Tako se tudi študij ni tako zelo spremenil. Nekaj predmetov se je preselilo iz enega letnika v drugega. V prvem letniku je polovica predmetov postala enosemestrskih, ne da bi se bistveno spremenilo število ur predavanj in vaj. To bi se sicer moralo zmanjšati, kar pa bi pomenilo, da je nekaj ljudi na fakulteti preveč. Po besedah predsednika študijske komisije je bila najboljša stran sprememb prevetritev vseh študijskih programov. Ob vseh pomislekih so bile spremembe sprejete soglasno in Jože Mencinger, ki je bil do reforme zelo nezaupljiv, je označil kot uspeh dejstvo, da študija nismo preveč pokvarili. Kar zadeva skrajšanje študija, je posledica podaljšanje za eno leto. Osnovni študij bo še vedno trajal štiri leta, novi, magistrski pa še eno leto. Opravljen peti letnik je predviden kot pogoj za pristop k državnemu izpitu. Tega pa želi opravljati vsak diplomant pravne fakultete, če le more. Pri doktorskem študiju je sprememba, da traja po novem tri leta, pri čemer je v prvo leto prenesen del prejšnjega magistrskega študija, drugi dve leti pa sta namenjeni izdelavi disertacije. Kako dolgo bo trajal ves študij, pa je precej odvisno še od ureditve absolventskega staža. Če bo obveljalo, da sledi leto staža po vsaki stopnji, to lahko pomeni celo podaljšanje za dve leti. Glavni razlog za končanje pa bo za večino študentov gotovo možnost zaposlitve ob koncu študija.

Glede zanimanja za študij je mogoče ugotoviti, da je v zadnjem desetletju še vedno tolikšno, da presega število razpisanih študijskih mest, vendar se presežek zmanjšuje, kar je verjetno povezano z zmanjševanjem generacij, ki se vpisujejo

na univerzo. Število vpisnih mest v prvi letnik za redne študente se postopno zmanjšuje s 450 na 380, vendar je k temu treba dodati vsako leto še vsaj 100 ponavljavcev. Izrednih študentov sme biti v prvem letniku največ polovica števila rednih. Število študentov v višjih letnikih je približno pol manjše od onega v prvem, se pa povečuje število izrednih študentov v višjih letnikih.

V zadnjem desetletju je diplomiralo 3110 študentov, zadnjih pet let vedno po več kot 300. Število diplomantov že presega potrebe po pravnikih, čeprav še ne vemo čisto gotovo za koliko, ker diplomantov tretje pravne fakultete še ni. Diplomanti čakajo na zaposlitev vse dlje in zato se jih vedno več vpisuje na višji študij.

Ob velikem številu študentov je mogoče ugotoviti dve na videz nasprotujoči si dejstvi. Študij traja v povprečju več kot 6 let, kar je dve leti več, kot je predvideno. Po drugi strani pa je vse več študentov, ki opravijo več kot so študijske obveznosti. To se kaže v vrsti mednarodnih tekmovanj iz poznavanja prava, na katerih študenti ljubljanske pravne fakultete vrsto let osvajajo odlična mesta, kar je vredno še več, ker se enakovredno kosajo s študenti, ki tekmujejo v maternem jeziku. Sami študenti so organizirali še slovensko tekmovanje v poznavanju prava, ki so ga poimenovali po nekdanjem profesorju fakultete Leonidu Pitamicu. Na tem tekmovanju so tekmovalci poleg znanja pokazali tudi smisel za nove poglede na izvajanje prava.

K presežku spada še nekaj primerov. Nekaj let je docentka Katja Škrubej organizirala posebno skupino študentov, ki se je čez leto z drobnimi raziskavami in organiziranimi pogovori pripravljala na kratko poletno šolo, ki so jo vodili ameriški profesorji z michiganske univerze (Ann Arbor). Ti so bili s študenti zelo zadovoljni. Profesor Joseph Weiler je ob zadnjem obisku na fakulteti celo poudaril, da je poletna šola v Ljubljani dosežek, s katerim se hvali v akademskih krogih po svetu. Teh poletnih šol se je udeleževala velika večina mladih raziskovalcev, ki so bili v zadnjih letih sprejeti na fakulteto in inštitut za kriminologijo. Delujejo tudi skupine študentov, ki se posvečajo branju in pisanju krajših prispevkov o razmerju med pravom in literaturo ter pravom in filmom. To delovanje je vredno pohvale, ker študenti za to ne dobivajo kakih dodatnih kreditnih točk.

Točke pa se priznajo študentom, ki se udeležujejo poletnih šol francoskega prava, ki potekajo že nekaj poletij in na katerih sodelujejo profesorji s pravne fakultete v Poitiersu. Te poletne šole so po strokovnosti učiteljev in kakovosti izvedbe zelo dobre, omejitveni dejavnik pa je znanje francoščine in zato niso tako obiskane, kot bi si zaslužile. Poleg študentov se jih udeležujejo tudi drugi, ki jih področje zanima.

Število študentov podiplomskega študija se hitro povečuje in seveda tudi število diplomantov. V prejšnjem desetletju je končalo magisterij 74 študentov,

v zadnjem 262. Bistveno se je povečalo tudi število doktorjev, z 41 v prejšnjem desetletju na 91 v zadnjem. Ali so to le naslovi ali gre tudi za znanje, se bo kmalu pokazalo, saj so problemi pa tudi pravni izzivi, ki čakajo državo, vse večji. Res pa je, da je v pravu le del odločitev odvisen od pravniskega znanja. Žal je vloga interesov in družbene moči na področju prava bistveno večja in pravo že pridobiva sloves nezanesljive znanosti oziroma že kar večšine.

Bolonjski program je največje spremembe prinesel na področju podiplomskega študija. Končal se je stari dvoletni magistrski študij, ki je potekal tako, da so bile nosilke posameznih usmeritev katedre. Novi sistem štirih modulov naj bi povezoval več kateder, čeprav je bilo tako pri nekaterih usmeritvah že prej. Predvsem katedri za kazensko in delovno pravo sta vključili veliko zunanjih sodelavcev. To je razumljivo, saj obstajata za obe področji še posebna inštituta, ki sta tesno povezana z delom fakultete.

Glede števila podiplomskih študentov je treba dodati, da so bili najštevilnejši študenti civilnega prava. Posebnost podiplomskega študija upravnega prava so bili mnogi diplomanti drugih fakultet. Na nekaj usmeritvah pa je bilo ves čas malo podiplomskih študentov in je študij potekal individualno. Pri tem je izstopala smer pravna zgodovina, saj so se tu praviloma šolali le poznejši učitelji pravnozgodovinskih predmetov.

V zvezi s študenti je treba dodati, da novi prostori omogočajo tudi dejavnosti zunaj študijskih obveznosti. Študenti so ustanovili zbor Pegius, ki je pomemben člen v nizu kulturnih prireditev in sodeluje tudi na fakultetnih slovesnostih. Študenti vsako leto pripravijo tudi kulturne prireditve, na katerih se predstavijo kot literati in glasbeniki.

Del o trajnejšem delu sooblikovalcev fakultete se po navadi začne žalostno. Za vedno so v preteklem desetletju odšli učitelji: Jože Rovar, Bogomir Sajovic, Aleš Rosina, Katja Vodopivec, Slavko Ziherl, dolgoletni tajnik fakultete Borut Smrkolj, sodelavka Fani Heraver in prvi hišnik v novi stavbi Janez Auguštin.

Upokojili so se učitelji: Pavle Sicherl, Alenka Šelih, Karel Zupančič, Anjuta Bubnov Škoberne, Marjan Podobnik, Ada Polajnar Pavčnik, Lovro Šturm, Lojze Ude, Dragica Wedam Lukič, vodja študentskega referata Marija Košir, vodja knjižnice Mira Vrhovnik, sodelavke fakultetne administracije Maja Alič, Simona Macarol, Fani Heraver in Fatima Kovačević.

Marko Ilešič je odšel na Evropsko sodišče v Luksemburg. Ustavni sodniki so bili Janez Čebulj, Zvonko Fišer, Dragica Wedam Lukič, Ciril Ribičič, Mirjam Škrk in Franci Grad, ki pa ni odslužil celega mandata. Senko Pličanič je postal minister za pravosodje in javno upravo, Miha Juhart pa prorektor univerze. Med njimi samo Janez Čebulj ni več sodelavec fakultete.

Drugam so šli še Maja Bogataj, Blaž Ivanc, Erik Kerševan, Blaž Kovačič, Barbara Kresal, Špela Mežnar, Mateja Platiše, Miha Pogačnik, Urška Prepeluh, Andraž Teršek, Miša Zgonc Rožej in Jurij Žurej, tajnica fakultete Mojca Toš, Dolores Por in vodja knjižnice Anita Longo. Erik Kerševan se je leta 2012 vrnil na fakulteto.

Konec leta 2012 so na ljubljanski pravni fakulteti zaposleni naslednji učitelji. Redni profesorji so: Franci Grad, Peter Grilc, Albin Igljučar, Vid Jakulin, Miha Juhart, Polonca Končar, Damijan Korošec, Janez Kranjc, Jože Mencinger, Barbara Novak, Marijan Pavčnik, Rajko Pirnat, Franjo Štiblar, Mirjam Škrk in Katja Šugman Stubbs; izredni profesorji: Matjaž Ambrož, Bojan Bugarič, Miro Cerar, Katja Filipčič, Zvonko Fišer, Aleš Galič, Marko Kambič, Igor Kaučič, Erik Kerševan, Senko Pličanič, Vladimir Simič, Marko Simoneti, Grega Strban, Gorazd Trpin, Katarina Zajc in Viktorija Žnidaršič Skubic; docenti: Matej Accetto, Meta Ahtik, Primož Gorkič, Mitja Horvat, Jerca Kramberger Škerl, Damjan Možina, Aleš Novak, Klemen Podobnik, Vasilka Sancin, Katja Škrubej, Luka Tičar, Ana Vlahek in Saša Zagorc. Na fakulteti so zaposleni asistenti: Samo Bardutzky, Gregor Dugar, Maša Kovič Dine, Neža Pogorelčnik, Tilen Štajnpihler in Andreja Tratnik. Zaslužni profesorji so: Ljubo Bavcon, Borut Bohte, Alenka Šelih, Lojze Ude, Bojan Zabel in Karel Zupančič, na fakulteti pa delujejo tudi upokojene profesorice Ada Polajnar Pavčnik, Anjuta Bubnov Škoberne in Dragica Wedam Lukić. Na fakulteti predavata še Robert Turk in Sandro Paolucci ter zunanja učitelja Bogdana Herman in Borut Košir.

V knjižnici so vodja Irena Kordež in knjižničarke Alenka Bradula Štefan, Jelka Kos, Marko Kos, Marija Perhaj, Alenka Peterka in Sonja Šmid. V dekanatu delajo tajnica fakultete Barbara Šefman Sardoč, Alenka Eržen, Nevenka Mehle, Špela Misjak in Lilijana Žnidar, v računovodstvu pa Simona Cimperman, Anica Glavan, Lidija Pajk. V študentskem referatu so: Urška Janežič, Milena Kastelic, Branko Perhaj, Marjeta Pfeifer in Darja Rabzelj, nadvse vesten vzdrževalec Jože Glavan pa je povsod, kjer je potreben.

Glede števila zaposlenih je treba omeniti, da se zmanjšuje in da je zlasti premalo ljudi v študentskem referatu. Tudi število knjižničarjev je manjše od normativa glede na število knjig. V naslednjih nekaj letih je mogoče pričakovati kvečjemu zmanjševanje števila zaradi zmanjševanja količine denarja, ki ga lahko fakulteta pričakuje od države.

Pravna fakulteta je tudi pomembna raziskovalna ustanova. Pri tem je skupni projekt fakultete Zbornik znanstvenih razprav, ki ga je do leta 2009 urejal Marijan Pavčnik, od njega pa je uredništvo prevzel Miro Cerar.

Marijan Pavčnik je urednik še dveh knjižnih zbirk. Po pomenu je treba najprej omeniti Pravna obzorja, v katerih izhajajo temeljne slovenske pravne mo-

nografije in prevodi najbolj zanimivih monografij v tujih jezikih. Sodelavci fakultete so v njih objavili: Grilc, Pravo evropske unije; Igličar, Sociologija prava; Korošec, Medicinsko kazensko pravo; B. Novak, Šola in otrokove pravice; Bohte in Sancin, Diplomatsko in konzularno pravo; Androjna in Kerševan Upravno procesno pravo; Türk, Temelji mednarodnega prava, Kranjc Rimsko pravo; Igličar, Pogledi sociologije prava. M. Pavčnik je uredil zbornik *Pravna država*, v katerem je sodelovalo več učiteljev fakultete.

Druga zbirka je *Scientia/Iustitia*, v kateri so bile objavljene nekatere predelane disertacije mlajših učiteljev.

V zadnjem času je vse več primerov, ko skupina avtorjev objavi monografijo, učbenik ali komentirano izdajo zakona. Posebna vrsta skupinskega dela je bil Osební pravni svetovalec, pri katerem so sodelovali učitelji fakultete. Prvima avtorjema sistema kazenskega prava *Bavconu* in Šelihovi so se v zadnji izdaji pridružili še Ambrož, Filipčič in Korošec. *Bavcon* in Korošec sta avtorja Mednarodnega kazenskega prava, ki je nastalo skupaj z novim predmetom. Pod naslovom *Izzivi in odzivi* je bil objavljen izbor *Bavconovih* besedil o sodobnih problemih s področja človekovih pravic in kazenskega prava. Sodelavci kazenske katedre in inštituta za kriminologijo že dlje časa posvečajo veliko pozornost mladoletnikom v kazenskem pravu in eden od rezultatov je monografija *Prestopništvo in odklonsko vedenje mladih*, ki ga je uredila Alenka Šelih. Sodelavec inštituta *Zoran Kanduč*, ki sodeluje predvsem pri podiplomskem izobraževanju, je objavil dve knjigi s področja kriminologije, kjer hodi po neutrjenih poteh, ne da bi pri tem pozabil pošteno omeniti, kdaj se opira na predhodnike. Druga sodelavka inštituta, ki tudi dela s študenti, *Renata Salecl*, pa vzbuja mednarodno pozornost z deli, v katerih s pridom upošteva ugotovitve psihoanalize. Tretji raziskovalec inštituta, *Dragan Petrovec*, pa bije boj za humanejše kazensko pravo tudi z objavami v dnevnem časopisju.

Člani katedre za ustavno pravo so napisali *Ustavno pravo Evropske unije* in *Ribičič še Evropsko pravo človekovih pravic*. Z ustavnim pravom povezuje civilni postopek *Galič* v *Ustavnem civilnem procesnem pravu*. Upajmo, da je to začetek povezovanje vseh pravnih panog z ustavnim pravom, kar bi moralo dolgoročno razbremeniti tudi ustavno sodišče.

Štiblar je napisal knjigo *The Balcan Conflict and its solution*, v kateri razpravlja o ekonomskih razlogih za vojno in ponuja ekonomske rešitve. V knjigi *Svetovna kriza in Slovenci*, kako jo preživeti pa ponuja nasvete za vsakdanje gospodarjenje v novih razmerah.

Katja Škrubej je v knjigo *Pravo v zgodovini* vnesla večini še manj znane poglede na ustvarjanje prava s poudarkom, da je zakonodaja kljub že zelo starim zakonikom nekaj, kar res prevlada šele pred slabima dvema stoletjema.

Na vseh področjih pravne znanosti so učitelji fakultete pripravili posodobljene izdaje starejših monografij in komentarje zakonov. V mnogih primerih tu prihaja do plodnega sodelovanja z učitelji drugih pravnih fakultet.

Mednarodno sodelovanje je obsežno. Fakulteta sodeluje z večino univerz, s katerimi je univerza podpisala pogodbo o sodelovanju. Učitelji se udeležujejo mednarodnih zborovanj s prispevki in predavajo praktično po vsem svetu. Institucionalno pa je po zaslugi profesorja Kranjca posebej plodovito sodelovanje s pravnima fakultetama v Poitiersu in Leipzigu. Vse več študentov se v okviru programa Erasmus podaja na študij na tuje fakultete. Še več je takih, ki to store po diplomi, glavna omejitev pa so stroški študija. Da so diplomanti dobri, kaže tudi dejstvo, da jih mnogo uspešno nadaljuje poklicno pot v tujini, in to ne samo v institucijah Evropske unije. Ker je fakulteta uvedla predavanja za tuje študente v angleščini, je vse več tudi študentov iz tujine v okviru programa Erasmus. Ti so večinoma zelo zadovoljni s študijem pri nas, še bolj pa z življenjem med nami. Skoraj ne mine leto, da ne bi fakulteta gostila profesorja iz Amerike, v okviru Fulbrightovega programa.

Za svoje delovanje so deležni tudi priznanj. Pavčnik je dobil Zoisovo nagrado in postal član akademije. Kranjc je bil v Franciji odlikovan z redom viteza legije časti in postal častni doktor univerze v Poitiersu. Akademija je skupaj s fakulteto z znanstvenimi zborovanji počastila spomin na svoja člana Stojana Cigoja in Sergija Vilfana. V senatni sobi krasi stene vse več portretov najodličnejših profesorjev, ki so v preteklosti delovali na fakulteti. Na novo so bili postavljeni kipi Korošca, Vilfana, Bajta in Cigoja.

Druga vrsta priznanja je vodenje mednarodnih strokovnih združenj in komisij. Tako je Alenka Šelih štiri leta vodila Kriminološki znanstveni svet pri Odboru za probleme kriminalitete Sveta Evrope. Janez Kranjc je bil predsednik predsedstva European Law Faculties Association, Polonca Končar je predsednica Evropskega odbora za socialne pravice in Grega Strban podpredsednik Evropskega inštituta za socialno varnost.

Ob branju zapisa o zadnjem desetletju opažam, da je del razprave, ki se mi je zdela potrebna, izostal. Kaže, da je z načinom financiranja fakultete zacementirano razmerje glede izrednih študentov, kjer je posebno slabo to, da je njihov uspeh tako slab. Tako je deloma tudi zato, ker je izredno nadaljevanje študija ponujeno tistim, ki ne zmorejo hitrosti rednega.

Trenutno je država v obdobju resne gospodarske in družbene krize, kar se kaže tudi v zmanjševanju količine denarja, ki ga dobiva fakulteta. Tako fakulteti z lastnimi dohodki in varčevanjem uspeva, da še ne zmanjšuje plač toliko, kot se bi te sicer zmanjšale zaradi zmanjšanja dotoka javnega denarja.

Prihodnost je vedno negotova, gotovo pa je, da si bo morala fakulteta vedno več denarja zagotoviti sama, pri čemer pa je omejena v več pogledih. Morda bo zato tudi kdaj splahnelo navdušenje nad novo stavbo, ko bodo prihajali večji računi za vzdrževanje, ki se že napovedujejo. Denar za to bo morala iskati fakulteta večinoma sama, medtem ko je pri oddajanju prostorov omejena, ker so to tudi prostori univerze.

Prav tako je gotovo, da bo vprašanje kakovosti vedno bolj pomembno, saj se ob manjših generacijah študentov že kaže boj zanje, napovedujejo pa se nove pravne fakultete. Toda če bo skrb za kakovost študija postala še pomembnejša, je to samo dobro za ljubljansko pravno fakulteto in za širšo skupnost.

